17 Jaar, No. 52. -- 's HERTOGENBOSCH. -- Zaturdag 3 Mei 1845.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT
Horatius.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post: » 14.

(Verschijnende driemalen in de week, Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

DE BILL

OVER HET

SEMINARIE TE MAYNOOTH.

Na eenen heftigen strijd van zes dagen, heeft de kamer der gemeenten in Engeland, eindelijk de door sir ROBERT PEEL voorgedragen dotatie van het Catholijk collegie van Maynooth aangenomen. Het hoofd van het Britsch kabinet had bij deze gelegenheid te worstelen tegen moeijelijkheden, die elken staatsman met een minder verheven en standvastig karakter, zouden afgeschrikt hebben; tegenover eene ontzagwekkende oppositie, ware het hem te vergeven gweest, indien hij getracht had, door eenige concessiën de onbewondenheid der publieke opinie en de verbittering zijner staatkundige vrienden, over dit vraagstuk zijne tegenstanders geworden, te stillen. Hij echter vond het zijner en zijner hooge betrekking meer waardig, om den storm, door openhartigheid en kracht van redenen, door eene vaste houding en weldoordachte standvastigheid het hoofd te bieden. Eere zij hem! Hij heeft een schoon voorbeeld aan de wereld gegeven; hij heeft getoond wat innige overtuiging vermag op de beraadslagingen eener vergadering, en welken invloed zij op het lot van een volk heeft, wanneer zij dapperlijk verdedigd wordt, zelfs met gevaar eener nederlaag, welke zijnen politieken naam en roem zouden onverwerpen.

Deze beraadslagingen zijn gesloten door eene der kernachtigste en wegslependste redevoeringen, welke sir ROBERT PEEL ooit heeft uitgesproken. De beroemde redenaar heeft wederom de meerderheid veroverd; hij heeft haar door de kracht en het beleid zijner redenen aan hare hartstogten en oude vooroordeelen ontrukt. Het was drie ure des morgens, toen sir ROBERT PEEL het woord opnam; de zitting had reeds zes uren geduurd; alle vermogens waren afgemat, alle geestkracht scheen verdoofd; hij alleen had de zijne in al hare kracht behouden, en zij heeft op dit oogenblik gefaald.

Wij willen onze lezers bekend maken met de manmoedige taal, waarmede de eerste minister zijne *bill* verdedigd heeft. Wij weten niet wat het meest te bewonderen: de behendigheid, waarmede hij zijne tegenstanders, door eene gepaste vleijerij, tot bedaren brengt, of de kracht, waarmede hij al de redenaarpijlen, ten voordeele van zijn voorstel, uit een zet.

« De beraadslaging over het onderwerp, dat ons thans bezig houdt, heeft een aantal voorbeelden opgeleverd van mannen, die zonder eenig ontzag hunne gemoedelijke overtuiging hebben blootgelegd. Vele achtingswaardige leden, die gewoonlijk voor het gouvernement stemmen, hebben vermeend, uit geweten oorzaak en aan eene diepe overtuiging gehoor gevende, zich van ons te moeten afscheiden. Welke ook de gevolgen mogen zijn van dit door hen genomen besluit, ik geef hun de verzekering, dat ik, ofschoon dit verschil van gevoelens betreurende, allen eerbied koester voor de beweegredenen, die er aanleiding toe hebben gegeven, (hoor!) en ik bepaal mijne lofspraak niet tot een enkel gedeelte dezer kamer; want van eene andere zijde zie ik een aantal leden, die niet gevreesd hebben de lastgeving, hun door de kiezers aanvertrouwd en hunnen staatkundigen toestand in gevaar te stellen, om vrijelijk en naar geweten eenen heiligen pligt te vervullen. Zij hebben liever naar de stem van hun geweten gehoord, dan zich naar de wenschen hunner lastgevers te schikken. (Hoor!) Ik vereer dus zoo wel de aanhangers als de tegenstrevers van dezen maatregel, want allen hebben met eere gehandeld. Wat ons betreft, onze vurige begeerte is, dat de kamer slechts door eene enkele gedachte bezield zij: het gewigt van eenen maatregel, welks gevolgen van wat gewigtiger zijn dan de belangen van een man of van eene partij. (Hoor!) Aan waarschuwingen heeft het mij niet ontbroken; men heeft mij gezegd, dat ik mij blootstelde mijn standpunt te verliezen, indien ik slechts op den steun mijner staatkundige vrienden wilde rekenen. Deze stelling aannemende, denkt gij dan, dat eenige andere bewegredenen, dan die van eenen gebiedenden pligt, ons hebben kunnen doen besluiten om ons, gelijk en wetende, op een standpunt te plaatsen, hetwelk onze officiele betrekking, als minister van de kroon en onze zitplaats in het parlement, in gevaar moest brengen? Onophoudelijk het oog op den gang der gebeurtenissen in Ierland gevestigd en al de verdrietelijkheden, aan het beheer der zaken in dat land verbonden, doorgestaan hebbende, geben ik het aan deze kamer en aan het land verschuldigd, de beweegredenen bloot te leggen, welke mij dezen gewigtigen maatregel hebben doen voorstellen.

» In 1843 heerschte in Ierland eene schrikverwekkende gisting; ontelbare *meetings* bedreigden de openbare rust. Wij hebben noodzakelijk willen handelen om die oogmerken te onderdrukken, en over degenen, die zich in deze gevaarlijke volksbewegingen gemengd hadden, de voetstoots der bevoegde regterlijke magt ingeroepen.

»Onze aandacht was op eene geheel bijzondere wijze gevestigd op den maatschappelijken toestand in Ierland; wij moesten vooral haar middelen omzien, om de betrekkingen tusschen den huurder en den eigenaar veiliger en duurzamer te maken, en daartoe werd eene commissie van onderzoek benoemd. Wij besloten ook om het beheer der liefdegiften in Ierland te ontdoen van hetgeen den Roomsch Catholijken mishaagde, en benoemden vijf Roomsch Catholijke commissarissen, belast met het oppertoezigt der liefdegiften, welk oppertoezigt tot heden uitsluitend door protestanten was gevoerd. Drie Roomsch Catholijke kerkvoogden, door eene edele belangeloosheid aangedoopt, aanvaardden deze bediening. (Toejuiching). Welk was de gevolg dezer aanvaarding? De alhans gedeeltelijke opheffing van de vreesselijke zamenspanning der beken, geestelijken en physieke kracht, welke eertijds zoo hoogst gevaarlijk was. Weldra hadden wij het genoegen, prelaten der anglikaansche en prelaten der Catholijke kerk met elkander in overlegde zich treden, omtrent de belangen eener gemeene zaak. (Toejuiching).

» In dit alles is geen enkel openbaar grondbeginsel geschonden; de belangen der protestantsche godsdienst zijn niet opgeofferd geworden; van die godsdienst, waaraan ik even innig gehecht ben en wier leerstelling ik even diep eerbiedig als iemand der geëerde vrienden van welke ik omringd ben, en met wie het my leed doet heden in gevoelen te verschillen. (Toejuiching). Voorzeker, deze regtvaardige maatregel was eene aanmoediging om op denzelfden weg voort te gaan. Het steenen van verzoening begon vruchten te dragen, het moest dus aangekweekt worden. (Toejuiching). Toen bood zich het vraagstuk van Maynooth als van zelf aan. Wat moest er voor Maynooth gedaan worden? Men heeft geantwoord: de subsidie moest ter zijde gelaten worden.

» Dit is mijn gevoelen niet. (Toejuiching). Ik denk, dat, na van Catholijke kerkvoogden eene even hartelijke als ongeveinsde medewerking genoten te hebben, het onmogelijk was hen te zeggen, dat gewetensgronden ons deden besluiten de subsidie van Maynooth te verwerpen. Zulke zijnde, moest het parlement zich, door opzegging aan, tegens het collegie van Maynooth verklaren, dat het getrabt te wederleggen tegenover de gevoelens, die buitent dien droevigen staat van verval, dat collegie, maar al degenen, die het kennen, zullen mijne gegeven inlichtingen bevestigen, welke ik durf het vrij zeggen, uit officiele bronnen gepat zijn; en ik herhaal het, dat eene inrigting, door de regering en het parlement ondersteund, zich op dit oogenblik in eenen toestand bevindt, beder onwaardig. (Toejuiching). Wat wij heden voorstellen is: een gesticht te herstellen, dat thans, dan stand der leeraren op zijn beuren en hun in staat te stellen er te blijven. Er zijn daar mannen van talent, die, uit zuivere liefde, er jaren lang in toegestemd hebben om, voor 30 ponden 's jaars, in allendige en somtijds gevaarlijke streken te leeraren. Waarin doen wij te kort aan het gevoel van billijkheid, wanneer wij den toestand verbeteren van mannen, die even zeer door geleerdheden, als door deugdzaamheid schitteren? (Toejuiching).

»Zestien van de zeventien leeraren van het collegie te Maynooth hebben mij geschreven. Zij leggen hunne diepe erkentelijkheid aan den dag voor de milde subsidie, welke ik als eerste minister heb voorgesteld tot de opleiding der Roomsch Catholijke geestelijkheid. Mij dunkt, dat het beter is, dat het onderwijs zich in handen bevinde van mannen, die doordrongen zijn van dankbaarheid voor de mildheid des parlements, dan van dezulken, die ontevreden zijn over eene karige en onvoldoende belage; vooral, wanneer gij bedenkt, dat de leeraren belast zijn met de opleiding eener jeugd, die later bestemd wordt tot geestelijke leiding der groote volksmenigte, ik voor mij verkies dat ik hen liever tevreden zie. (Toejuiching). Sir ROBERT Inglis heeft mij gevraagd, of dit niet de meening was van een reeds bepaald voornemen om tot de

dotatie van de Roomsch-Catholijke Kerk te geraken. Ik acht het overtollig te verklaren, dat mijne maatregel geen ander doelwit heeft dan het collegie van Maynooth. Wij hebben over deze zaak geene onderhandelingen gevoerd, noch in Ierland noch elders, met vreemde gezagvoerders.

» Maar, zegt men ons, gij hebt geheimzinnige onderhandelingen gevoerd met hoogere magten van Rome. Ik verklaar, dat deze beweringen geheel en al ongegrond zijn. Ik ben innig overtuigd, dat wij in Ierland geen goed hoogeschool zouden kunnen stichten, door eene geheime en niet openlijk erkende onderhandeling met Rome, waaraan de Roomsch-Catholijke Kerk van Ierland geen deel zou nemen. (Hoor!) Ik geloof niet, dat wij aan Ierland eenig nut zouden aanbrengen door zoodanige onderhandeling, niet óf de onafhankelijkheid der Roomsch Catholijke Kerk in den weg te staan, óf eene overeenkomst te sluiten tusschen den staat en de Kerk van Rome, waarvan de leden dier Kerk in Ierland onwetend zouden gelaten zijn, en aan welke zij niet zouden hebben medegewerkt. Sir Robert Inglis wenschte, dat ik nog verder ging en verklaarde, dat er nimmer, te eeniger tijde, eenige dotatie van Roomsch Catholijke geestelijken zal plaats hebben. Ik antwoord, dat sir Robert Inglis het regt niet heeft zoodanige verklaring van mij te vorderen. Ik zou geen toekomstig gouvernement in moeijelijkheden willen brengen door te verklaren, dat de hinderpalen, welke zich tegen deze dotatie verzetten, onoverkomelijk zijn. Hinderpalen zijn er, hieraan valt niet te twijfelen, maar mij voegt het niet te zeggen, dat men nooit over dezelve zal kunnen zegevieren (Toejuiching). Ik zal de van mij gevraagde verklaring niet afleggen, in de hoop, om de kansen van verwerping van den door mij voorgestelden maatregel te zien verminderen, om dat ik de handen mijner staatkundige opvolgers niet wil binden (Gejuich).

» Ik voeg hierbij dat, niettegenstaande al de achting, welke ik mijnen achtingwaardigen vriend toedraag, ik met hem niet kan instemmen, dat het eere beleediging aan de Godheid zou zijn, om in eenig geval ondersteuning te bieden aan de godsdienstige leer van Rome. (Toejuiching op de banken der oppositie). De uitwerking van onzen maatregel op Ierland zal heilzaam zijn; reeds heeft deszelfs gewenschte invloed zich getoond. Eene welwillende en edelmoedige staatkunde doet onder het volk het gevoel van dankbaarheid geboren worden. Daarom kan ik niet genoeg herhalen: straft ons, veroordeelt ons zoo gij wilt, kiest de partij, welke gij zult goedvinden, maar dat uwe verontwaardiging niet den maatregel treffe: zij valle veeleer op degenen, die hem hebben voorgesteld (Toejuiching).

» Ik geloof, dat gij denzelve niet zult kunnen verwerpen, zonder tevens het gevoel van de geheele Roomsch-Catholijke bevolking te kwetsen; gij moet op de eene of andere wijze die verwaarlijkte zamenspanning verbreken, welke tusschen het Engelsch gouvernement en de Engelsche Unie bestaat. Ik geloof niet, dat gij zulks door geweld vermoogt, maar door welwillendheid, zachtheid en edelmoedigheid zult gij veel kunnen doen. Het is van belang, dat gij aan die zamenspanning een einde maakt, indien gij in Ierland eene goede regering wilt vestigen en den band tusschen Engeland en Ierland versterken, door de magt en de duurzaamheid van dit vereenigd koningrijk te vermeerderen (Luide toejuichingen). Toen ik dezen maatregel voorstelde, het was meen ik den 3 april, was het zonder eenigzins de gebeurtenissen te voorzien, die sedert voorgevallen zijn. Den dag na het voorstel, werd onze aandacht op eene kwestie van het hoogste gewigt gevestigd, en lord J. Russell vernoemde den sluijer, waarmede de toekomst bedekt was, te moeten opligten.

» Er rijst op dit oogenblik in het westen eene wolk, ligt op het eerste gezigt, maar zwanger van onweder, aan onzen horizon (Gelach). Ik heb op dien dag vermeend, in naam van het gouvernement, mijne vrijzinnigheid, maar tevens eene stelsmatige wederzin te moeten afwijken van de aan de ministers opgelegde terughouding, om openlijk te verklaren, dat wij begerig om in der minne alle geschillen te vereffenen, en niet willende verzuimen om daartoe te geraken, evenwel bereid waren en stellig besloten hadden, onze regten te handhaven, indien zij aangevallen werden. (Vermoer, toejuichingen). Ik moet het bekennen, toen ik deze verklaring aflegde, herdacht ik met genoegen en herinnerde ik mij met vreugde, dat ik den dag te voren eene boodschap des vredes aan Ierland gezonden had; een achtingswaardig vertegenwoordiger van Kmalberg, de heer Smythe, heeft gezegd, dat het waarschijnlijk was, dat de dag zou komen, waarop het land genoodzaakt zou zijn al zijne krachten, ter zijner verdediging vereenigd, aan te wenden.

« Indien deze ramp ons mogt overkomen, hoop ik dat het Engelsch volk bevonden zal worden vereenigd in zijne gehechtheid aan den troon en vastbesloten de algemeene belangen te verdedigen. (Toejuiching). Geve God, (en dit is mijn vurigste wensch) dat elke polsslag van dat groot en magtig volk gelijk klopte, dat Ierland met ons eene lijn trekke, en dan vol vertrouwen in de regtvaardigheid onzer zaak, in de dapperheid, volhardling en moed van al de deelen van dit groot koningrijk, zal ik met volkomen gerustheid den uitslag van den strijd afwachten, overtuigd, dat de vereende krachten van een vereenigd volk de goede zaak zullen doen zegevieren." (Luide toejuichingen).

Na deze loyale en welsprekende rede, welke aan de schoonste dagen van de staatkundige loopbaan van Pitt en lord Chattam doen denken, heeft sir Robert Peel de zegepraal behaald, welke voor Ierland's toestand de schoonste vooruitzigten oplevert. Eene meerderheid van 323 tegen 176 stemmen heeft als het ware tot de bevrijding van het vaderland van O'Connell den grondslag gelegd. — Treffend is het door Engeland gegeven voorbeeld, troostend voor een Catholijk hart, dat bloedt bij de aanvallen, waaraan zijne Kerk zich ziet blootgesteld in landen, die zich echter Catholijk noemen.

DUITSCHLAND.

De dagbladen van Breslau behelzen de volgende openlijke herroeping van eenige personen die zich door de dwalingen der nieuwe secte van Ronge hadden laten misleiden.

« De diepste schande dwingt ons openlijk te verklaren, dat, indien ook wij ons door de heerszuchtige lotreden der Breslauer dagbl. den hebben laten misleiden, en zoo verre dat wij ons schriftelijk als volgelingen van Ronge hebben verklaard, wij echter onze dwaling hebben erkend aan den bitteren haat tegen al wat Catholijk is, welke, zoowel in de openbare vergaderingen als in al de geschriften van Ronge doorstraalt; wij hebben noch de waarheid, noch de ware christelijke liefde kunnen vinden, daar waar de beschimping, de bespotting en de haat als het *licht* der XIX eeuw worden geroemd. Wij keeren dan ook met het diepste berouw tot den schoot der *heilige Kerk onzer vaderen* terug.

Volgen de onderteekeningen.

— De reis om de wereld, door den ondernemenden reeder H. M. Sloman te Hamburg, in alle bladen aangekondigd, zal, naar alle waarschijnlijkheid, in dit jaar geene plaats hebben, omdat met den 15 mei de termijn is verstreken, binnen welken de aanmelding moest geschieden, en tot hiertoe slechts 15 personen zich genegen hebben betoond tot het doen der gemelde reis. Het getal is verre beneden het minimum der aangevorderde deelnemers (40 tot 60.) Er zijn nogtans uit alle deelen van Europa, door hoogeplaatste personen (waaronder een Duitsche prins) en door wijdberoemde geleerden woensdel uitlokkingen gevraagd, dat het niet twijfelachtig schijnt, dat de reis in de lente van 1846 zal kunnen ondernomen worden.

ENGELAND.

De ontvangsten der 26 hoofdspoorwegen van Engeland hebben in de afgeloopen week 99,890 p. st. bedragen.

— De brik *Skylard*, van de koninklijke marine, is op de kusten van Lancashire verongelukt. Men heeft de ekwipage gered, als ook de militaire passagiers, die zij van Liverpool naar St. Albans overbragt.

— In de kamer der gemeenten van 28 april heeft de heer Sheil aangekondigd, dat hij een voorstel zou doen, betrekkelijk de door het kabinet tegenover de Brasiliaansche regering gevolgde staatkunde.

Daarop sloeg de heer Law bij wijze van amendement voor, om de aanbieding van het ontwerp nopens het collegie van Maynooth voor zes maanden te verdagen.

Bij het vertrek van de post duurde de zitting voort.

SPANJE.

El Espectador had als stellig melding gemaakt, van het huwelijk van koningin Isabella II met den graaf van Trapani. *El Heraldo* en *El Globo* logenstraffen dit berigt.

— Men schrijft uit Madrid, 24 april.

De koningin heeft kwijtschelding van straf verleend aan de personen die aan de oproeren van Alicante, Carthagena en Murcia hebben deelgenomen. Deze daad van goedertierenheid heeft den gunstigsten indruk gemaakt.

De generaal Prim heeft vergunning bekomen om in Madrid verblijf te houden.

— Men schrijft uit Cadix dat eene der rotsen, welke men zag voor de haven van Tarifa en waarlegen onderscheidene schepen verbijzeld zijn, is geraakt en gebroken. Men heeft onmiddelijk met de opruiming der brokstukken begonnen; meer dan 40 teerling ellen zijn reeds weggenomen.

PORTUGAL.

De zittingen der Portugeesche cortes zijn den 20 april door de koningin gesloten geworden.

FRANKRIJK.

De koning zal in de eerste helft van mei eenige dagen te Fontainebleau gaan doorbrengen.

— De graaf van Syracuse, broeder van den koning der beide Sicilien, is den 25 april te Marseille aangekomen, zich begevende naar Parijs.

— De *Revue de Paris* beweert dat het Fransch kabinet het besluit heeft genomen om toe te geven in de opgehanden zijnde debatten over de geestelijke genootschappen. Het blad verzekert, dat de grootzegelbewaarder vrijdag den 2 dezer zal aankondigen, dat onder anderen tegen de in de *rue des Postes* te Parijs verblijf houdende congregatie ernstige vervolgingen zullen gerigt worden.

» De minister van binnenlandsche zaken, geen der zien van het kabinet, vermeent, volgens de *Revue*, dat het eene goede uitwerking zal doen als men zich bij de aanstaande verkiezingen kan vertoonen met de verdrijving der jesuiten in de eene hand en eenige hoe dan ook genaamde wijziging van het regt van onderzoek in de andere.

Wij kunnen echter niet zoo veel laagheid en lafhartigheid geen geloof slaan.

— Den 29 heeft de heer Guizot zijn kasteel Beausejour te Passy betrokken.

— De ziekte van den minister van binnenlandsche zaken is eene verouderde lever-kwaal en vordert vele omzigtigheid en vooral rust. Niet alleen zich met zaken bezig te houden, maar ook het lezen is hem verboden. Indien na eene maand rust

zijn toestand niet verbeterd is, heeft hij besloten zich naar de baden van Vichy te begeven, doch die reis zal zoodanig geschikt worden, dat hij vóór de maand julij te Parijs kan terug zijn, want men verzekert, dat tegen die tijdstip de koningin van Engeland Parijs zal bezoeken. (*Havre de Paris.*)

— Te Havre zijn berigten ontvangen uit Taïti gedagteekend 2 januarij. De contre-admiraal Hamelin was aldaar sedert weinige dagen aangekomen, doch zijne tegenwoordigheid had geene verandering te weeg gebragt in de besluiteloose houding der inboorlingen. Men verhaalt, dat de koningin Pomare in geene onderhandelingen wilde treden vóór de aankomst van den Engelschen admiraal die dagelijks met een schip van 80 stukken verwacht werd.

— Een particuliere brief uit Taïti verzekert, dat met de ontruiming van de Markiezen-eilanden bereids een aanvang gemaakt is.

— De markies de Preigne heeft een amendement aangeboden op het wets-ontwerp nopens de wapening der fortificatiën. Volgens dit amendement zou het vervaardigd materiëel te Bourges opgeslagen worden en niet dan uit kracht van eene bijzondere wet naar Parijs mogen worden vervoerd. Bij een ander door de markies de Laroche Jacquelein voorgesteld amendement, worden de tuighuizen van Toulouse als depôt-plaats aangewezen.

— De romanschrijvers de Balzac, Frederic Soulié en Alfred de Musset zijn tot ridders van het legioen van eer benoemd, zonder dat, naar men verzekert, door hen de minste pogingen zijn gedaan om die decoratie te krijgen!!

NEDERLAND.

's BOSCH, 2 mei. Gisteren voor den middag is een zeilschuitje, waarin zich een gezelschap van zes personen uit deze stad bevond, in de nabijheid van het fort Crevecoeur omgeslagen, met het ongelukkig gevolg dat een der personen B.....genaamd is verdronken. Aan de toegesnelde ijverige hulp vooral van de dienstmeid des veermans is het te danken, dat ook niet al de overigen hun graf in de golven hebben gevonden. De overledene laat eene weduwe en twee kinderen na.

— Naar men vernoemt, is thans de correspondentie aan de kamer van koophandel en fabrijken te 's Bosch zeer levendig over ondersoheidene plannen van spoorwegen in deze provincie, en heeft de stedelijke raad eene commissie uit haar midden benoemd om zich die zaak in het bijzonder aan te trekken. Hoofdzakelijk houdt men zich bezig met het nuttigste dier plannen, te weten dat van den kundigen ingenieur W. C. Brade te Amsterdam, hetwelk strekt van Utrecht op Gorinchem, Heusden en 's Bosch; van hier op Tilburg en Turnhout; op Grave, Nijmegen enz.; op Heusden, Geertruidenberg, Breda, Bergenopzoom. — Moge dit voor deze provincie zoo heilzaam werk tot stand komen.

's GRAVENHAGE, 30 april. De minister van binnenlandsche zaken, in aanmerking nemende, dat, bij gelegenheid van de op handen zijnde uitbreiding van de exploitatie van den Rijnspoorweg tot Arnhem, in de indienststelling van het daartoe vereischt personeel is voorzien, en willende noodelooze aanvragen, die voor den verzoeker tot geen resultaat kunnen leiden, voorkomen, heeft ter kennis gebragt van wie zulks zou kunnen aangaan, dat voor 's hands aan geene verzoeken om plaatsing bij die exploitatie eenig gunstig gevolg kan worden gegeven.

— Z. M. de koning is heden morgen uit Amsterdam in deze residentie teruggekeerd.

— Men verzekert dat de geruchten, sedert eenigen tijd in omloop, dat de regering voornemens was de verdere exploitatie van den Rijn-spoorweg aan eene bijzondere compagnie of vereeniging op te dragen, zich zouden bevestigd hebben, en dat de heeren Wilson, van Haarlem, en L. J. Enthoven en comp. van 's Gravenhage, daarmede belast zouden zijn geworden.

— De heeren J. Perk en zoon, graanhandelaars te Delft, hebben aan Z. M. een verzoekschrift ingediend, strekkende om op het inkomend regt op de buitenlandsche boekweit gedurende zes maanden eene korting te verleenen, omdat de voorraad hier te lande gering en slecht is, en daardoor de prijs van dit voornaam voedingsmiddel der arbeidende klasse hoog is gesteegen.

— Tot leden der commissie van onderzoek der adressen betrekkelijk de Surinaamsche aangelegenheden, zijn door de vijf afdeelingen der tweede kamer benoemd de heeren: Strens, Faber van Riemsdijk, van Dam van Isselt, Bruce en den Tex.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 30 april.

Bij den aanvang der zitting ontstaat bij gelegenheid van het rapport over een verzoekschrift van den heer Boericius te Rheden, eene woordenwisseling over het onderwerp der spoorwegen in het algemeen. De heer de Kempenaer heeft daarbij gesproken van geruchten, volgens welke de Rijnspoorweg in handen eener vreemde maatschappij stond over te gaan, en het gevoelen ontwikkeld, dat de staat dien spoorweg had moeten behouden, of, indien de staat daarvan de eigendom niet bezit, dien had moeten trachten te verkrijgen, ten einde dezen hefboom voor den bloei des handels naar Duitschland steeds in handen te hebben.

De minister van binnenlandsche zaken heeft in zijn antwoord te kennen gegeven, dat reeds werkelijk door den koning de magtiging was verleend om den Rijnspoorweg in handen eener maatschappij te doen overgaan, terwijl reeds concessie voor den aan te leggen weg door Overrijssel was verleend. Zijne excellentie is voorts in ontwikkelingen getreden over het stelsel, hetwelk de regering op het stuk der spoorwegen heeft aangenomen. Dat stelsel zal ten gevolge hebben, dat in onderscheidene rigtingen hetzelfde door spoorwegen worden doorsneden, die door den aanleg der nog ontbrekende en reeds grootendeels ter ondernoming aangeboden verbindingen, gezamenlijk 75 millioen gulden zullen kosten; — dat van deze overgroote som niets ten laste van den staat of van de belastingschuldigen zal komen; — en dat aan den anderen kant de staat alle vereischte waarborgen bezit voor een gematigd bedrag der vrachtprijzen, voor de veiligheid en de belangen der personen, die van de spoorwegen gebruik maken en voor het dienstbaar maken dier wegen aan het belang van den handel, als ook van de brievenposterij. Zijne excellentie heeft voorts in de bijzonderheden aangetoond, dat het middel, hetwelk de vorige spreker van de overdragt van den Rijnspoorweg vreesde, niet zal bestaan, omdat de wetgeving het middel altijd in de hand zou houden tot eene kunstmatige vermindering der vrachtprijzen, wanneer dit door de mededinging van België of anderzins noodig mogt worden.

Ten slotte van deze woordenwisseling heeft de heer Luzac zijn leedwezen te kennen gegeven, dat de kamer niet in de gelegenheid gesteld geweest is, om hare denkwijze over deze aangelegenheid bij tijds te openbaren.

Daarna wordt de beraadslaging geopend over het wets ontwerp betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte.

De heeren de Backer, de Man, van Heemstra, Menso, Scheers van Korencarspel, Modderman, van Panhuis, Duymaer van Twist en Gevers van Endegeest verklaren zich tegen het ontwerp terwijl voor hetzelve zich verklaard heeft de heer Uitwerf Sterling.

Er zijne geene sprekers meer ingeschreven, doch vermits het uur reeds te ver gevorderd is, wordt bij stemming besloten, dat de zitting zal worden hervat heden avond ten half acht ure.

Dit ontwerp is in de avondzitting van denzelfden dag met 31 tegen 20 stemmen verworpen.

Mengelwerk.

Hedendaagsche toestand van het protestantismus in Duitschland.

(*Vervolg en slot van ons vorig nummer.*)

Maar, indien dit zoo is, indien zij dit waarlijk meent, antwoordden andere leden dier vergadering, die nog voor de hervorming en ingedachtenis van Luther ijverden, dan veroordeelt zij den beroemden doctor; want als het leven eener kerk alleenlijk in deze dingen gelegen is, waarom heeft hij ze dan afgeschaft; waarom heeft hij het opperopzigt omtrent geworpen en het priesterschap verhinderd uit *eene louter leeken-magistratuur* van *het godsdienstig onderwijs*? Al deze ontwerpen, herstellers van de protestantsche kerk, bepeken er zich dus toe, om er de eerste grondslagen aan te ontrukken en, bij onvermijdelijke gevolgtrekking, tot het laken van hare eerste vaders in de hervorming, dat zij de volken op den doolweg hebben gebragt, door hen te scheiden van eene Kerk die alléén, in hare godsvereering en in hare hierarchie, datgene behouden heeft wat het leven eener godsdienstige maatschappij daarstelt!

En wat de geld-kwestie betreft, door onderscheidene predikanten op het tapijt gebragt, gaven de koninklijke commissarissen zich de moeite, om die heeren op nieuw te verwittigen van hetgeen zij zeer goed wisten, te weten dat de Catholijke Kerk in wezenlijkheid geenszins ten laste van den staat is, vermits hare eigendommen in handen van den staat gekomen zijnde, het dubbele, bijna drievoudige aan inkomsten opleveren van de penig door den staat aan de Catholijke Kerk toegekend, krachtens de tractaten van vermeerdering van grondgebied en des concordaats hetwelk dat gedeelte dier tractaten regelt. Zij hadden er kunnen bijvoegen, dat de protestantsche inrigting niet is tot stand gebragt geworden, dan door het confisqueren of plunderen der Catholijke eigendommen, waarvan, in der tijd, een gedeelte werd gebruikt tot vestiging eener heerschende staats kerk, terwijl het andere met de domeinen van den staat vereenigd werd, niet volgens tractaten die door den staat verbindend waren, maar ten gevolge van den vrijwilligen afstand, dien de hoofden der hervorming, tot vergelding van de bescherming hun door den staat verleend, van de geroofde eigendommen der Kerk, waarop zij geenerlei regt hadden, aan den staat hadden gedaan.

Wij hebben gezien dat de eerste voorwaarde om een weinig leven aan het protestantismus te hergeven, naar de meening der Pruissische synoden, gelegen is in de concessie *van wege den staat*, ten behoeve der organieke en administratieve onafhankelijkheid der Kerk. Maar, wie zal dat regt van hoogste wetgeving uitoefenen, als de souverein er in bewilligde om daarvan afstand te doen? Het protestantismus zou in dat geval gewisselijk veelhoofdig worden en het kan niet ontveinzen, dat eene wetgeving zonder wetgever, datgene is, wat in Engeland eene *nonsence* genoemd wordt. Het beginsel van het vrij onderzoek, herstelling van het verstandig individualismus, is overigens daar om zich tegen iedere wetgeving, hoe ook genaamd, te verzetten. Die hinderpaal zou men willen wegnemen en men vindt geen ander middel om daartoe te geraken dan in plaats van het personeel individualismus, eene soort van collectief dat is communal 1) individualismus, te stellen. Men moet, zeggen de verspreiders dier leer, tot eene radikale hervorming van de geheele organisatie onzer kerk overgaan. *Wat heeft de protestantsche kerk noodig?* Deze vraag doet een Saxische prediker in een geschrift, waarvan reeds drie uitgaven het licht zien en met welk werkje de Pruissische synoden zich bezig hebben gehouden. En het antwoord op die kwestie wijst eene *presbyteriaansche* constitutie aan, als het eenig middel tegen de aanhoudende beroeringen die zich in de protestantsche kerk openbaren.

Volgens dien leeraar moet het systeem van kerkelijk bestuur zich verdragen met het constitutioneel gouvernement der staten (dit laat zich begrijpen voor Saxen, bij voorbeeld, 't welk geene vertegenwoordigende kamers heeft, maar niet voor Pruissen enz. waar die regeringsvorm niet bestaat;)

1) Men zal zich wellijk weeder bakaen, dat wij hier geene Hollandsche woorden bezigen; wij verklaren zoodoende, dat wij geene Hollandsche woorden hebben kunnen vinden die hier eenen regt aanbaren zin zouden opleveren. Omschrijvingen, zoodat de woordenboeken opgeven, komen niet te pas; en zonder omschrijvingen zijn die woorden onvertaalbaar. Vert.

iedere gemeente moet zich tot een lager kies-collegie vormen, ten einde uit deszelfs midden eene periodicke vertegenwoordiging te doen voortkomen, zoodanig dat die aangenomen afgevaardigden, in grooter getal dan de leeraars, bekleed zullen zijn met de magt om alles te beslissen in kerkelijke zaken; want het ligchaam der kerk, bestaande uit leeken, is onvergelijkelijk grooter, dan de kerkelijke orde; waaruit volgt dat, zoo onze kerk *zelfwetgevend* (*autonome*) worden moet, hare wetgeving uit leeken moet bestaan, met eenvoudige bijvoeging van eenige harer leeraars. Leerstellingen, liturgie, discipline, keuze en afzetting der leeraars, alle die zaken moeten dus onderworpen worden aan de beslissing dier vergaderingen."

Dit is, gelijk men ziet, de wanorde op eene geleerde wijze georganiseerd, en eene vermenging der *nationale* in *communale* kerken. En dat wanhopig middel zal de reorganisatie eener kerk moeten te weeg brengen! Zelfs de naam, waarmede men eene dusdanige kerk noemen zou, moet een voorwerp van ernstige twisten onder hare aanhangers worden. Aan den eenen kant beweert men de benaming van *protestantsche kerk* af te schaffen, om dezelve te doen vervangen door dien van *evangelisch luthersche kerk* en men moet erkennen dat het denkbeeld hetwelk de uitdrukking: protestantsche kerk, doet geboren worden, aan de evangelische christelijke maatschappij *eenen zuiveren staat van oppositie* geeft, aan hare stoutmoedigheid en volharding in de ontkenning verschuldigd (négation). Uit die ontkenning geboren, protesteerde zij en protesteert nog tegen hetgene wat haar misbruik of dwaling toeschijnt: *Maar het is niet minder jammerlijk, dat men uit die gedwongen opposite nog niet tot eene positieve organisatie is kunnen komen; en intusschen zou het afstand doen van haar voortdurend protesteren voldoende zijn om hare vijanden van hare onafhankelijke duurzaamheid te doen twijfelen.*

De overgebleven aanhangers der Augsburger confessie voegen hier nog bij dat de presbyteriaansche hervorming hunne kerk van het terrein, waarop Luther haar gebouwd had, verplaatsen zou, om haar, wat God verhoede! op het terrein van Zwingel en van Calvyn te plaatsen. Maar dat argument, hoewel waar zijnde, heeft niets overredens meer voor de protestantsche bevolkingen van Duitschland, die allo meer of min overhellen tot de beide helvetische hervormingen.

Is er, in eenige menschelijke maatschappij, iets te vergelijken met eene soortgelijke verwarring van denkbeelden, met een dusdanig conflict van leerstellingen, met die erkende wanhoop aan eene organisatie te midden van al die geschillen? En kan men zich dan verwonderen over den noodkreet, over de uitgestrekte jammerklagt, die van het een einde van Duitschland tot het ander zich hooren laat, over de dreigende of liever werkelijke ontbinding der protestantsche kerk?

De Opperste Wijsheid vergelijkt hem, die het werk van God doet, bij een wijs mensch die zijn huis op eene steenrots gebouwd heeft; de regen is gevallen, de vloed is gekomen, de geweldige springvloed der dwalingen omringt van alle kanten het vast gebouw, dat tegen al die aanvallen bestand is, *omdat het op de steenrots gebouwd was*; zij vergelijkt het werk van den mensch bij het gebouw van eenen dwaas die zijn huis op eene zandgrond bouwt; een vloed, een enkele storm speelt tegen deszelfs muren, het stort aanstonds in, *en groot is de val van dat huis*. Het orakel van het evangelie wordt vervuld; in Engeland, in Duitschland, in Amerika zelfs, waar het protestantsch gebouw, zijne grondslagen begeven, deszelfs muren zijn uit hare voegen gerukt, en zoo men zich over iets verwonderen moet, dan is het over die verbazende grenzelooze volharding in het aanwenden van pogingen door welke men er tot hiertoe in heeft kunnen slagen om nog den onvermijdelijken en voorzienen val te vertragen.

(*Cath. Ned. Stemm.*)

Advertentien

De Ondergeteekende verwittigt door deze het geacht publiek, dat hij heeft aanvaard het wel-ingerigt, van ouds gerenommeerd en vroeger door den heer DE LAAT bewoond

Logement „de Zwaan,"

in de Apostelstraat

Beveelt zich tevens in de gunst van heeren REIZIGERS, KOOPLIEDEN, enz. en verzekert eene civiele en prompte bediening.

's Bosch 3 *Mei* 1845. D. VERHASSELT.

2 Tingieters en 2 Blik- of Koperslagers-Knechts,

hun werk goed verstaande, vast werk begeerende, kunnen dadelijk geplaatst worden bij den ondergeteekende.

L. A. ROUKENS,

Hoek van de Markt en Broerestraat te Nijmegen.

* * * *G. VAN DER HEYDEN*, Notaris te *Ravesteyn*, als daartoe benoemd door de Arrondissements-Regtbank te *'s Bosch*, is voornemens om, ten behoeve der testamentaire Erfgenamen van wijlen den Eerwaarden Heer *B. VAN MENSEL*, op *Zaturdag* den 17 *Mei* 1845, 's morgens ten 10 ure, in het Wit Kruis te *Megen*, bij inzet en 3 weken daarna, terselver stur en plaats, bij toeslag te verkoopen:

10 Perceelen

ALLERBEST UITERWAARDSCH HOOILAND,

gelegen te *Megen* in den Ham, groot te zamen 8 Bunders, 69 Roeden, 90 Ellen.

Zullende in perceelen en in massa worden gepresenteerd.

Tot nadere informatien gelieve men zich te vervoegen bij voornoemden Notaris.

Brieven franco.

PROVINCIE NOORD-BRABAND.

AANBESTEDING.

Op *Donderdag* den 15 *Mei* 1845, des middags ten twaalf ure, zal, onder nadere approbatie, door het Collegie van Regenten over de Godshuizen en den Algemeenen Armen der stad *'s Hertogenbosch*, in hoor bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in *Noord Braband*, in het Eindhovensch Koffijhuis bij *M. LANDHEER*, in het openbaar worden aanbesteed:

HET VERGROOTEN VAN HET GESTICHT VOOR KRANKZINNIGEN TE *'s HERTOGENBOSCH.*

Deze AANBESTEDING zal geschieden bij Inschrijving en Opbod.

Het bestek en voorwaarden waarop de Aanbesteding zal plaats hebben, zullen ter lezing liggen: te *'s Bosch* in het Eindhovensch Koffijhuis bij M. LANDHEER, bij [illegible] in het Parlement, en bij [illegible] in de Stad Oss; te *Eindhoven* in den Vergulden Kop; te *Gilze* bij Dew. SCHOONENBERG; te *Helmond* bij D. COMPTER; te *Heusden* bij H. VERHOEVEN; te *Breda* in de Zwaan bij de Erven VERMUNT; te *Sleeuwijk* bij KLEMAN aan het Veer; te *Nijmegen* bij VAN MEURS aan de Waterpoort; te *Gorinchem* bij VERHOOSTERWIJK; en te *Utrecht* in het Regthuis.

Zullende *Dingsdag* en *Woensdag* voor den dag van Aanbesteding, de nodigde inwijzing in elkeen worden gedaan zijnde intusschen nadere Inlichtingen te bekomen, zoo bij voornoemd Collegie, als bij den Hoofd-Ingenieur, en den Waterstaat voornoemd, en bij den Opziener *A. VAN VEGGEL* te *Boxtel*, bij welken Inlichte ook de teekeningen kunnen worden ingezien.

ZEGT HET VOORT.

Voor het Rijk.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN.

BESTUUR DER DOMEINEN.

OPENBARE VERPACHTING VAN

PEELGROND,

ONDER *Mill*.

De ONTVANGER DER DOMEINEN te *'s Hertogenbosch*, zal, als daartoe gemagtigd, op *Dingsdag den* 13 *Mei* 1845 en volgende dagen, des voormiddags, ten 9 ure, ten huize van W. VERSTRATEN te *Mill*, ten overstaan van den Notaris A. A. F. VERSTRATEN, te *Mill*, in het openbaar verpachten:

ONDER *MILL*.

Ongeveer 700 Perceelen TURFMOER der PEELGROND, in den Domanialen Peel genaamd *de Prince Peel*.

Nadere Informatien zijn te bekomen bij den heer A. VAN LEEUWEN, Peelmeester te Cuyk, *alsmede ten Kantore van den ondergeteekende*

De Ontvanger der Domeinen voorn.

H. W. VAN GRASVELD.

Graanmarkt

VAN 'sHERTOGENBOSCH,

Van 28, 29 en 30 April 1845. ROGGE 30 cents en BOEKWEIT 15 cents hooger; HAVER prijshoudend; het navolgende is besteed geworden per Nederl. mud als:

ROGGE	*f* 5.65 a *f* 6.35.
BOEKWEIT	- 5.40 a *f* 5.85.
HAVER. (geringe soort)	- 2.20 a *f* 0.00.

Presumtieve waardeop wigt:

Rogge van 72 N. P. het mud *f* 6.00, of per N. P. 8¼ cts.
Boekw. » 66 » » » » *f* 5.75, » » » » 8¾ »
Haver » 44 » » » » *f* 2.65, » » » » 6 »

Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op Woensdag den 30 dezer is geschied *f* 5.91.

De 4 Nederlandsche ponden tarwebrood 29 cents.

Het Nederlandsch pond boter *f* 0.74 a *f* 0.84.

De zetting van het tarwe brood wordt alhier geregeld naar de prijs courant der beurs van Rotterdam; welke is als volgt:

Tarwe. Per mud.

	Middelmarkt het Mud.
Zeeuws., Overm. en Kadz.,	
1843, *f* 8.00, *f* 9.50, *f* 240.00, *f* 285.00,	*f* 8.75.
1842, - 7.00, - 8.00, - 210.00, - 240.00,	- 7.50.
1844, *f* 4.50 *f* 5, *f* 7.30, *f* 135 *f* 180, *f* 220,	- 5.94.
Blaauwe 1843 en 1844, *f* 4, *f* 6.	
Rijn en Kl. *f* 235, *f* 270,	- 8.83.
d°. d°. mud *f* 260, *f* 290.	- 9.44.

AMSTERDAM 30 APRIL.

Tarwe als voren; 127 p. b. Pools *f* 258; 130 p. wit. ditto *f* 282, 123 p. n. Zeeuwsche *f* 165. Rogge prijshoudend; 118 p. Archang. in entr. *f* 135; 120 p. Prus. *f* 117 bij groote partij.

Gerst in geen doen; 111, 113 p. Deensche *f* 160, 162.

Haver zonder handel.

Boekweit weder schaarsch gevild en hooger gehouden wordende bleef zonder handel.

Tegen maandag den 5 mei in publieke veiling aangeslagen: 28 p. Oude Fr. Vl. Boekweit, 114 à 117 p. in consumptie en 18 last ditto, 114 p.

Koolzaad in geen doen; Overm. 332 p. Dantz. Veelzaad 52 p.; Vriesch Zomer 33 p. op 9 vat in april 64 p. pct. 64½ p.

Raapolie iets haauwer, per 6 w. 38¾; Vlieg. *f* 37½ a ¾; mei *f* 37½ a ¾; sept. *f* 38½; oct. *f* 33¾; nov. *f* 39; dec. *f* 39½ a 39.

Lijnolie per 6 w. *f* 30½; Vlieg. 29½ a ¾. Hennepolie per 6 w. *f* 32; Vlieg. 31¾ a 31.

Heden vóór Amsterdam.

Woensdag 30 April, ten vier ure.

W. 5 pCt. 64½, 5 pCt. Nieuwe 3 pCt. 28, Ditto, Certif. 4 pCt. 99⅛, 100, Am. Synd. 4½ pCt. 99⅛, Oost-Ind. 4 pCt. 99⅛, Rijn-Spoorweg 111¾, Arnh. Hdl. Spoorw. 129¾, Ardoine 65 p. ct. 99⅛, Ditto Cubep. 23¾, 24, Span. Binnenl. 3 pCt. 35, 34⅞, Port. te Londen 2½ pCt. 67⅛, Ditto Binnenl. 5 pCt. 7¾, Hr. Stieglitz en Co. 92¼, Russ. 35½, Col. ex Venez. 14¾, Peru 20⅞, Ontvangsten 1845 162.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.